

Міністерство освіти і науки України  
Інститут мистецтвознавства, фольклористики  
та етнології ім. М.Т.Рильського НАН України  
Uniwersytet Rzeszowski  
Wydział Muzyki  
Рівненський державний гуманітарний університет  
Інститут мистецтв

# **МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ**

Збірник наукових праць

Випуск 4

Рівне – 2018

**Редакційна колегія:**

- Сверлюк Я.В.**, доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту мистецтв РДГУ;  
**Олексюк О.М.**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики музичного мистецтва Інституту мистецтв Київського університету ім. Бориса Грінченка;  
**Павелків Р.В.**, доктор психологічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, академік АН ВШ України, перший проректор Рівненського державного гуманітарного університету;  
**Пелех Ю.В.**, доктор педагогічних наук, професор, проректор з **науково-педагогічної та навчально-методичної роботи**;  
**Вербець В.В.**, доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту соціології Рівненського державного гуманітарного університету;  
**Mirosław Dymon** Dr. hab., prof. Uniwersytet Rzeszowski wydział muzyki;  
**Лісова С.В.**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики професійної освіти Рівненського державного гуманітарного університету;  
**Малафік І.В.**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної і соціальної педагогіки та управління освітою Рівненського державного гуманітарного університету;  
**Дем'янчук О.Н.**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри методики викладання мистецьких дисциплін Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка;  
**Потапчук Т.М.**, доктор педагогічних наук, професор, кафедра пісенно-хорової практики та постановки голосу Рівненського державного гуманітарного університету;  
**Шевчук С.І.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва;  
**Цюлопа С.Д.**, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;  
**Крижановська Т.І.**, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;  
**Сверлюк Л.І.**, кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра пісенно-хорової практики та постановки голосу Рівненського державного гуманітарного університету;  
**Буцяк В.І.**, кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра гри на музичних інструментах Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;  
**Прокопович Т.Ю.**, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;  
**Радковська Л.М.**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;  
**Филипчук М.С.**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри естрадної музики Рівненського державного гуманітарного університету.

*Рекомендовано вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету  
(протокол № 2 від 22.02.2018 р.)*

**Мистецька освіта та розвиток творчої особистості** : зб. наук. пр. / Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України, Uniwersytet Rzeszowski wydział Muzyki, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т, Ін-т мистецтв. – Рівне : Волин. береги, 2018. – Вип. 4. – 396 с.

ISBN 978-966-416-550-8

Збірник наукових праць присвячений актуальним питанням професійної підготовки фахівців мистецького напрямку. Висвітлюються сучасні методологічні підходи розвитку творчої особистості студентів, охарактеризовано особливості музично-педагогічної діяльності.

Для викладачів і студентів мистецьких навчальних закладів, науковців й працівників в галузі музичної педагогіки та мистецтвознавства.

УДК 7.071.5

# ЗМІСТ

## РОЗДІЛ I.

### *Теорія і методологія мистецької освіти*

<i>Бурчак І.С.</i> Діагностика сформованості ціннісних орієнтацій майбутніх керівників дитячим ансамблем спортивно-бального танцю.....	6
<i>Іванова Л.І., Іванова Т.В.</i> Особливості початкового етапу фортепіанної підготовки учнів музичних шкіл.....	13
<i>Сверлюк Л.І., Куніцька І.В.</i> Теоретичні основи формування гуманних взаємин у дитячому хоровому колективі.....	19
<i>Лужна Л.М., Радковська Л.М.</i> Робота над поліфонічними творами з учнями-піаністами ДМШ (на прикладі "Нотного зошити А. М. Бах").....	26
<i>Матвійчук А.В.</i> Роль естрадного вокального ансамблю у формуванні професійних навичок майбутніх вчителів музичного мистецтва.....	32
<i>Наулік Н.В.</i> Розвиток навчального інтересу учнів-початківців в класі фортепіано.....	38
<i>Никон О.К., Остапчук М.М.</i> Формування мотивації вдосконалення виконавських навичок у самостійній роботі студентів.....	45
<i>Павлішин Н.В.</i> Музичний розвиток підлітків в умовах інтеграції мистецтв.....	53
<i>Пальоха О.А.</i> Роль задатків і здібностей у професійній музичній діяльності.....	60
<i>Піддубник В.Г., Якимчук С.Н.</i> Проблеми концертного хвилювання співаків творчого колективу.....	68
<i>Прокопович Т.Ю.</i> Педагогіка музична і музейна: сучасні тенденції взаємодії.....	74
<i>Сверлюк Я.В.</i> Методологічні підходи професійної підготовки диригента оркестрового колективу.....	80
<i>Симончук Т.Д.</i> Роль естрадної пісні у формуванні вокальної культури підлітків.....	89
<i>Радковська Л.М., Цибульська С.Ю.</i> Використання новітніх технологій на уроках музичного мистецтва в ЗОШ.....	95
<i>Тетєнєва Н.О.</i> Форми та методи розвитку музичних здібностей на уроках сольфеджіо в ДМШ.....	101
<i>Турчин Г.П.</i> Художні завдання диригента оркестру в роботі над музично-виразовими засобами.....	107
<i>Ужинський М.Ю., Капітанець Л.М.</i> Студія електронної музики як творча майстерня музиканта-інструменталіста.....	117
<i>Фарина Н.П.</i> Концертно-виконавська діяльність студентів-вокалістів: педагогічний аспект.....	124
<i>Федячко І.Б.</i> Еволюція педагогічних поглядів на процес роботи над музичним твором.....	131
<i>Хуан Ханьцзе.</i> Педагогічні умови формування готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства.....	138
<i>Цюлюпа С.Д., Цюлюпа Н.Л.</i> Педагогічні принципи викладання фахових дисциплін зі спеціальності "Музичне мистецтво".....	144

## РОЗДІЛ II.

### Сучасні виміри мистецтвознавства

<i>Mirosław Dymon. Kształtowanie zainteresowań i umiejętności muzycznych dzieci i młodzieży w środowisku szkolnym</i> .....	151
<i>Блищук Н.В. Творча майстерність піаніста-концертмейстера дитячого хору</i> .....	164
<i>Буцяк В.І., Турко Н.С. Культурологічні засади появи та функціонування музичних інструментів</i> .....	170
<i>Власюк О.П. Спадщина українського мистецтва в історичній ретроспективі</i> .....	178
<i>Трачук Л.Д., Гаврилюк С.В. Тульчинське училище культури в мистецькому житті Поділля</i> .....	189
<i>Галаган В. Технологічні основи колективного виконавства</i> .....	195
<i>Дзвінка Р.І. Творчий доробок Михайла Тимофіїва в контексті еволюції сопілкового виконавства</i> .....	204
<i>Димченко С.С. Проблеми становлення та розвитку диригентського мистецтва: здобутки і перспективи</i> .....	210
<i>Krous O.P., Pryt K.O. Folklor of Volyn Polissya as an important factor of formation of national self-identity of future music teachers</i> .....	220
<i>Крусь О.П. Регіональний музичний фольклор – інтегральна частка духовної скарбниці нації</i> .....	226
<i>Островська Г.Б. Творчий портрет Лідії Сергіївни Костянець</i> .....	232
<i>Петричук О.В. Історико-культурні передумови формування специфікацій стилю в музиці</i> .....	241
<i>Симончук І.А. Даюк Ж.Ю. Артистично-театральні аспекти виконавського мистецтва у творчості провідних українських баяністів</i> .....	248
<i>Сташук О.А. Творчо-педагогічний феномен Олександра Панасовича Довгалока</i> .....	254
<i>Столярчук Б.Й. Збирач народних пісень Рівненщини Петро Степанюк</i> .....	262
<i>Ускова А. Обряд випікання весільного короваю у селі Колом'є Славутського району Хмельницької області</i> .....	266
<i>Филичук М.С. Бас-гітара в культурно-мистецькому просторі: генеза, розвиток, сучасний стан</i> .....	275
<i>Франчук Д. Історія та народнопісенна творчість села Самчики (Старокостянтинівського району Хмельницької області)</i> .....	283
<i>Цапун Р.В. Українська традиція святкування масниці та відтворення обрядодій в студентському середовищі</i> .....	293
<i>Черніско В.А. Творчий доробок Євгенії Родзь через призму історії та спадкоємності</i> .....	299
<i>Шереток Р.М. Мистецьке наповнення інтер'єру культових споруд ордену кармелітів на Волині (за матеріалами праць Т. Стецького і Я. Гіжицького)</i> .....	306
<i>Шихова Г.І. Зародження та розвиток української музичної освіти у XVI-XIX ст.</i> .....	314
<i>Радковська Л.М., Яцук І.І. Сучасна бандура: новий статус академічного і професійного інструменту</i> .....	320

### РОЗДІЛ III.

#### Методика музичного навчання і виховання

<i>Кардаш (Гергелюк) В.В.</i> Розвиток емоційної сфери дітей з особливими потребами засобами музичного мистецтва .....	325
<i>Грабiк Н.В.</i> Методи творчого самовираження учнів у вокально-хоровій роботі загальноосвітніх навчальних закладів .....	329
<i>Гумiнська О.О.</i> Науково-методичні засади самовираження учнів у музичній діяльності .....	334
<i>Гурин А.В.</i> Інструментальне музикування на уроках музичного мистецтва в загальноосвітньому навчальному закладі .....	338
<i>Карманюк Ю.В., Григорчук І.С.</i> Музичний фольклор в системі засобів музичного виховання молодших школярів .....	345
<i>Клець Т.</i> Розвиток техніки диригування у студентів музично-педагогічних спеціальностей .....	350
<i>Крет М.В.</i> Музика та її морально-виховні функції у процесі становлення особистості .....	357
<i>Лукащук О.І.</i> Роль мистецтва у професійному становленні майбутнього вчителя музики .....	362
<i>Крижановська Т.І., Оксенчук Д.Ю.</i> Розвиток виконавської культури учня-баяніста за методикою Петра Серотюка .....	370
<i>Пастушенко Л.А.</i> Принципи і підходи виховання естетичних смаків майбутніх учителів музичного мистецтва .....	379
<i>Пастушенко А.С., Гарбуз Т.В.</i> Вища школа в системі національно-патріотичного виховання молоді на кращих зразках народної пісенної творчості .....	386
Про авторів .....	393

## **ПРОБЛЕМИ КОНЦЕРТНОГО ХВИЛЮВАННЯ СПІВАКІВ ТВОРЧОГО КОЛЕКТИВУ**

*Анотація. У статті розглядається актуальне питання поєднання емоційно-художніх та технічних прийомів у формуванні професійних якостей студентів вокально-хорової спеціалізації. Автор аналізує і накреслює напрями досягнення високого виконавського результату співаків вокального колективу на концертній естраді.*

*Ключові слова: виконавець, вокально-ансамблевий спів, вокальна техніка, художні завдання, мистецтво співу.*

*Анотация. В статье рассматриваются актуальные вопросы соединения эмоционально-художественных и технических приемов формирования профессиональных качеств студентов вокально-хоровой специализации. В статье показаны пути достижения высокого исполнительского результата певцов вокального коллектива.*

*Ключевые слова: исполнитель, вокальная техника, художественные задачи, искусство пения, вокально-ансамблевое пение.*

*Abstract. In article turns attention to the problems, that links with preparing of vocal collective to concert appearance.*

*Key words: vocal technique, performer, performance, art of singing.*

**Постановка проблеми.** У процесі формування професійних якостей учасників вокального творчого колективу важливу роль відіграє його емоційно-художня сфера та уміння і навички набуті під час навчання співу. Саме тому надзвичайно важливо, щоб на всіх етапах становлення та формування виконавця відбувалось поєднання вокально-технічних та емоційно-образних складових підготовки співака-ансамбліста.

Ансамблевий спів передбачає свої специфічні завдання, які полягають в індивідуалізації навичок колективного співу, в умінні досягти єдності і злиття виконання, у розвитку вокально-технічних і музично-виконавських навичок студентів. Робота з вокальним колективом поєднує цілий ряд особливостей, що пов'язані з виконуваним репертуаром: фактура викладу, теситурні умови, манера співу, дикція, сценічні дії, тощо. Виконання в ансамблі передбачає не лише вміння співати в колективі, важливо також відчувати, творити і емоційно переживати музику разом. Єдність художніх намірів, вокально-технічних прийомів, натхненне виконання – характерні складові ансамблевого мистецтва.

**Мета статті** – розкрити актуальні питання поєднання емоційно-художніх та технічних прийомів у формуванні професійних якостей

студентів вокально-хорової спеціалізації, проаналізувати і спроектувати напрями досягнення високого виконавського результату співаків вокального колективу в процесі концертного виступу.

**Аналіз досліджень та виклад основного матеріалу.** Питання, які поставлені авторами статті, частково висвітлені у вокальній та хоровій науково-методичній літературі. Проблеми вокально-ансамблевого виконавства розкриті у працях О. Далецького, В. Морозова, К. Виноградова, Л. Дмитрієва, Д. Євтушенко та ін., проте питання концертного хвилювання вокальних колективів (дует, тріо, квартет, ансамбль), розглядаються частково, акцентуючи більше на формуванні базових професійних умінь і навичок.

Треба зауважити, що проблема концертного хвилювання досліджувалась музикантами, відомими педагогами-піаністами: Я. Мільштейном, Г. Нейгаузом, Р. Давидяном також вивчали її педагоги Ф. Ліпс, М. Різол, М. Давидов, Г. Ципін. На сьогодні важливо визначити та систематизувати для молодих учасників вокальних колективів різного складу ті напрями підготовки, які сприятимуть всебічному розкриттю на завершальному етапі роботи – концертному виступі.

Кожен вокальний ансамбль повинен прагнути до створення такої творчої атмосфери в колективі, яка б сприяла найбільш повному розкриттю потенційних можливостей його учасників, їх індивідуальної майстерності, музикальності, творчої розкутості, що створює умови для виявлення особистих якостей кожного учасника колективу.

Запорука виконавського успіху вокального колективу цілком і повністю залежить від монолітної діяльності всіх учасників у репетиційному процесі. Поетапність засвоєння вокально-технічних прийомів, що забезпечать якість виконання твору – це перший крок до успіху. Тембральне злиття голосів, добра технічна підготовка усіх учасників забезпечить якісну роботу колективу на початковому етапі. Процес вокально-виконавського оформлення твору, слід здійснювати на основі поступового всебічного вивчення. І вже на початку вивчення твору важливо розвивати емоційно-художнє сприймання і, відповідно, його відтворення. "Навчання професійному співу вже на самих ранніх етапах вимагає залучення емоцій для вірної (природної) організації координації співацького процесу. Іншими словами – емоція – це не тільки художньо-виконавський засіб впливу на слухача, але й важливий чинник досягнення технічної досконалості співочого голосу, тобто властивість, необхідна перш за все самому співаку для оволодіння техніки співу" [9, с.199]

Вже в процесі аналізу, вивчення твору, визначення його жанрових особливостей, форми, характеру музики, літературного тексту, кульмінацій, стильових рис тощо перед виконавцями відкриваються широкі можливості проникнення в суть твору, заглиблення в його зміст, зосередження уваги на характерних властивостях і деталях. В період аналітично-споглядального

засвоєння твору, за умови приглушення емоційних функцій, осмислення і сприймання твору буде неповним, в ньому відсутня безпосередність прояву почуттів виконавців. Тоді коли увага виконавців звільняється від функції постійного контролю над змістом і текстом та відбувається цілковите усвідомлення твору, розкриття емоційної сфери, що відповідає художньому змісту.

Робота над вокальною технікою кожного з учасників повинна бути систематична і спрямована на досягнення технічно-художніх завдань. Неодноразово доводилось чути думку, що якнайточніше відтворення нотного і словесного тексту саме по собі не є мистецтвом співу. Суть вокального мистецтва в іншому, переконує Д.Євтушенко. Він пише: "Не применшуючи значення точного відтворення тексту – оскільки це є необхідною передумовою виконавського мистецтва, ми, проте, повинні пам'ятати, що подібний процес покликаний лише передати форму або структуру твору. В даному разі виконання буває позбавлено належної дієвості, оскільки форма, якою б досконалою вона не була, за відсутності емоційно-смыслового змісту являє собою лише схему. Для того, щоб вона стала живим творінням людського духу, звучання голосу, яке є головним провідником і виразником змісту, має бути насичене цим змістом". [6, с.48]

В умовах практичної роботи у класі найбільш ефективним є формування та закріплення вокально-технічних навичок, тому створення художнього образу і емоційне переживання музики є досить складним завданням в умовах аудиторії. Питання виконавських художніх завдань вдало охарактеризував А. Доліво: "Основне завдання співака-інтерпретатора осмислити сюжет., тобто зробити сюжет своїм, засвоїти його і зберегти, як довірену цінність. В цьому процесі осмислення сюжету артист і знаходить свій виконавчий творчий імпульс. Осягнувши пісню, він розкриває розуміння почуття, образи та ідеї, що криються в ній. Він відкриває для себе, а потім і для своїх слухачів суть пісні. Слухач відчуває на собі її творче дихання, осягає настрої "її душі". [7, с.309]

Створення художнього образу музичного полотна в ансамблевому виконанні відбувається в умовах постійного процесу творчого спілкування між виконавцями. Демократичний характер цього процесу дозволяє осмислити характерні нюанси ансамблевого виконавства. Для успішної роботи вокального колективу позитивний вплив учасників один на одного буде здійснюватись за умови справжньої відданості справі, роботи на єдиний кінцевий результат – концертний виступ.

У контексті чисельності вокального ансамблю необхідно звернути увагу на відповідальність за якість виконання, яку учасники поділяють між собою. Хоч кожен з учасників залишається самим собою, в атмосфері ансамблевої творчості колектив виступає як єдине ціле і покликаний досягти спільного високохудожнього результату. Аналізуючи психологічні аспекти ансамблевого музикування Р. Давидян зауважує: "Часто причиною



ансамблевих та індивідуальних помилок є не виконавські, а психологічні фактори – недостатньо чутливе сприйняття художніх прагнень партнерів, відсутність необхідної гостроти реакції, творчої інтуїції. Ці недоліки, як і інші, особливо позначаються на концертному виступі".[5, с.133] Тому репетиційна робота повинна бути насичена і технічними завданнями, і завданнями художньо-емоційного плану, і творчо-психологічною атмосферою занять.

Оскільки в мистецтві ансамблевого виконання поруч з виконавськими виникають проблеми психологічного порядку, хочеться загострити увагу на питанні концентрації емоційного тону партнерів, необхідності колективного, єдиного бачення художнього образу музичного твору. Йдеться про інтенсивність творчої сили співаків, що виявляється на різних стадіях опрацювання твору – чи то свідомість, забарвлена різними відтінками співацьких здібностей виконавців, чи то почуттєво-естетичні фактори, такі, як музичний слух, світ уяви, внутрішнє бачення музики, поезії та їх синтезу: тобто, все те, що вводить в широку галерею художніх образів, асоціацій, дає загальну картину звучання тембральних барв та цілий комплекс вокально-виражальних засобів, необхідних для художнього виконання.

Кожен твір, опрацьований співаками, є певним підсумком, показником кваліфікації виконавців, їх уміння або майстерності і саме концертний виступ стає тим випробуванням для вокального колективу, що може показати як високі мистецькі досягнення, так і виконавські недоліки. Як свідчить практика, хвилювання притаманне всім виконавцям. Проте у деяких – це стимул для більшого натхнення, а в інших викликає тривогу, скутість, "затиснутість" голосового апарату та ін. Про сценічне хвилювання К Станіславський писав: "...насамперед треба подолати хвилювання в собі, тобто знищити незібраність, звільнити тіло від влади м'язів і підпорядкувати його почуттю". [8, с.22]

Хвилювання, що супроводжує концертний виступ, безпосередньо залежить від індивідуальності кожного співака колективу. Під час виконання твору, треба особливо загострювати увагу на власному співі і на співі партнерів, бо саме взаємодоповнення і взаємоконтроль вирізняє спів у ансамблі. Якщо соліст здійснює контроль тільки за власним виконанням, то учасник ансамблю знаходиться під постійним контролем своїх колег, тому, очевидно, відчуває подвійну відповідальність і перед слухачами, і перед партнерами. Для психологічної атмосфери виконання твору важливо, щоб учасники ансамблю були взаємно доброзичливі та внутрішньо зібрані, тому, що хвилювання у вокальному ансамблі, яке зародилось в одній ланці, може передатись іншим виконавцям і вивести з рівноваги всіх учасників.

Для виконавців вокального колективу концерт – це повна мобілізація всіх вольових якостей, повна психологічна готовність до публічного виступу. Зосередившись на виконанні, слухаючи музику учасник ансамблю вивільняє себе від необхідності аналізувати свій стан. Г. Коган, розгля-

даючи проблему подолання естрадного хвилювання, зауважив, що потрібно бути настільки захопленим процесом виконання, щоб не залишилось часу на хвилювання. Коли виконавців поглинає натхненна атмосфера виступу, це не тільки додає впевненості на сцені, але і створює відповідну атмосферу у слухачській аудиторії.

Співакам потрібна надзвичайна сміливість і зосередженість на сцені. Інакше всі виконавські ресурси, якими вони володіють, знаходяться під загрозою ризику бути втраченими. Д. Євтушенко звертає увагу на те, що коли співак знає, як розкритись у творі, оволодів необхідним емоційним станом і при цьому оперує досконалою виконавською технікою, то сила і переконливість його мистецтва у таких випадках виявляються надзвичайними, а подеколи дрібний фактор нестійкості самовладання здатний буває знищити, послабити ефективність усього виконавського комплексу. [6, с.49]

Поведінку на сцені під час виступу дуже вдало визначив М. Різол: "Виступаючи на сцені, музикант, артист всім своїм єством повинен знаходитись у полоні виконуваного, повинен пізнати силу натхнення, максимально загострити думки і почуття, відчуті легкість, невимушеність, зуміти відсторонитись від усього другорядного". [10, с.203] Збагачуючи і стабілізуючи процес виконання, такий стан урівноважує емоції самих виконавців і думка про хвилювання зникає мимоволі.

Р.Давидян, вивчаючи проблему концертного хвилювання, зауважує, що надмірне хвилювання перешкоджає розкриттю справжніх творчих можливостей, різноманітних граней майстерності виконавця. Воно негативно відображається на виконанні ансамблю і на самопочутті його учасників. Ефективним засобом протидії такому явищу дослідник вважає регулярність публічних виступів та накопичення концертного досвіду. [5, с.147]

Суб'єктивний характер перебігу емоцій кожного виконавця в умовах концерту загострює проблему співвідношення емоційного та раціонального чинників. В процесі мистецької інтерпретації почуття музиканта мають відображати його психологічну реакцію на музичний образ, утворюваний в уяві та втілюваний у реальному звучанні. Єдність емоційного й раціонального у музично-виконавському процесі зумовлена специфікою цієї діяльності, тому підлягає вихованню. На ефективність виховання такої єдності впливають об'єктивні причини: індивідуальність та особисті якості студента, рівень технічної підготовки, психологічна установка на художній образ під час домашньої роботи та виступу на естраді.

Педагогічний процес і домашня самостійна робота студента можуть і повинні стати плідними саме у виховання необхідних емоцій, які забезпечать хороший виконавський результат. Тут найважливішого значення набуває вміння спрямувати роботу учня над твором таким чином, щоб він знаходив емоційність в собі самому і відкрив власні почуття, які відповідають даному музично-художньому образу. Емоції та розум необхідно

поєднати з щоденною працею над розв'язанням конкретних творчих завдань.

Для досягнення конкретних творчих завдань К.С. Станіславський радив активізувати фантазію, чітко визначити "надзавдання", накреслити виконавський план, створити необхідні психологічні умови. Якщо виконавські завдання досягнуті і задум втілення художнього образу музичного твору добре продуманий то емоційний стан виконавців буде зосереджений на творчій, вдумливій, осмисленій інтерпретації.

В музичному мистецтві інтерпретатор спирається на почуття інтелектуалізовано, тому для нього важливо, насамперед, поєднання емоцій, мислення і вокально-технічного досвіду. "Виховання й розвиток емоційного мислення музиканта є специфічним завданням навчального процесу", – пише М.Давидов.[3, с.62]

Виховання здатності поєднувати емоційне та раціональне можна здійснювати цілеспрямовано через розвиток образного мислення, шляхом аналізу ідейно-емоційної значущості засобів виразності у виконуваному творі, визначення їх естетичної цінності. Потрібно впливати на інтелект і почуття студента через інші види мистецтва, спрямовувати їх до набуття всебічного життєвого досвіду, підвищення загальної культури.

Важливим чинником в досягненні високохудожньої виконавської мети творчого вокального колективу є прагнення всіх учасників об'єднати технічні виконавські прийоми і духовно-емоційне переживання твору. Завдання педагога полягає в тому, щоб усіх учасників вокального колективу виховати як музикантів-інтерпретаторів, які володіють якісною багатобарвністю почуттів, необхідних для проникнення в ідейно-образний зміст різноманітних за стилями та жанрами творів. Емоційна енергія виконавців має проявлятися з достатньою силою й переконливістю в технічних прийомах і засобах, щоб полонити слухача, справити на нього естетичне враження.

### Література

1. Виноградов К.П. Работа с хором / К.П. Виноградов. – М., 1979. – 206 с.
2. Голубев П.В. Поради молодим педагогам-вокалістам / П.В. Голубев. – К.: Музична Україна., 1983. – 62 с.
3. Давидов М. А. Основи формування виконавської майстерності баяніста / М. А. Давидов. – К.: Музична Україна, 1983. – 72 с.
4. Дмитриев Л. Б. Интуиция и сознание в творчестве и вокальной педагогике // Вопросы вокальной педагогики, вып. 7 /Л.Б. Дмитриев. – М.: Музыка, 1984. – С.135 – 156
5. Давидян Р.К. Психологические аспекты квартетного музицирования. // Музыкальное исполнительство и современность. вып.1 / Р.К. Давидян. – М.: Музыка, 1988. – С. 128–155
6. Євтушенко Д. Г. Роздуми про голос / Д.Г. Євтушенко. – К.: Музична Україна, 1979. – 90 с.
7. Євтушенко Д.Г., Михайлов-Сидоров М.О. Питання вокальної педагогіки / Д.Г. Євтушенко, М.О. Михайлов-Сидоров. – К.: Мистецтво, 1963. – 338 с.

8. Лебедева І.Я. Складова професіоналізму. / І.Я. Лебедева // Музика, № 3, – К.: Музична Україна, 1982. – С. 22-23

9. Морозов В.П. Профотбор вокалістів: експериментально-теоретические основы об'єктивных критериев. // Вопросы вокальной педагогики, вып.7. / Морозов В.П. – М.: Музыка, 1984. – С.173 –198

10. Цыпин Г. Музыкант и его работа: проблемы психологии творчества. – М.: Сов. Композитор, 1988. – 384 с.



УДК 37.015.31:78+069.1

*Прокопович Т.Ю.*

## **ПЕДАГОГІКА МУЗИЧНА І МУЗЕЙНА: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ**

*Анотація.* У статті проаналізовано специфіку музично-освітньої діяльності музейних установ. Визначено роль і значення музейної педагогіки для творчого розвитку і самовираження особистості. Розглянуто основні типи і форми музейно-музичних програм для цільової аудиторії.

*Ключові слова:* музичне мистецтво, музей, розвиток особистості, освітня діяльність, інтеграція.

*Аннотация.* В статье анализируется специфика музыкально-образовательной деятельности музеев. Определено роль и значение музейной педагогики для творческого развития и самовыражения личности. Рассмотрено основные типы и формы музейно-музыкальных программ для целевой аудитории.

*Ключевые слова:* музыкальное искусство, музей, развитие личности, образовательная деятельность, интеграция.

*Annotation.* The specifics of the musical and educational activities of museum institutions are analyzed in the paper. The role and significance of museum pedagogy for creative development and expression of personality are determined. The main types and forms of museum and musical programs for the target audience are considered.

*Key words:* musical art, museum, personality development, educational activity, integration.

**Постановка проблеми.** Інтеграційні процеси в сучасному соціо-культурному просторі відкривають нові можливості зближення різномірних сегментів суспільного життя. Так, у гуманітарній сфері помітно зростає роль гібридних культурно-освітніх і мистецьких програм. Приміром, мережа музейних установ нині фактично втратила замкненість і функційну однорідність. Заклади збереження культурної спадщини для пізнавальних цілей громадян все активніше співпрацюють із освітніми і творчими інституціями. Приміром, "Музейний урок" або "Музейний концерт" розмиває рамки звичних форм педагогічної взаємодії та художньої комунікації.

Наукове видання

## МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

*Збірник наукових праць*

*Випуск 4*

*Відповідальні за випуск*  
Сверлюк Ярослав Васильович  
Шевчук Степан Іванович

*Технічний редактор*  
Віталій Власюк

*Редакційна колегія не завжди поділяє погляди авторів,  
висвітлені у збірнику.  
За достовірність фактів, точність цитат та можливі помилки  
повну відповідальність несуть автори опублікованих матеріалів.*

Підписано до друку 23.03.2017 р. Формат 60x84 1/16. Папір офсет.  
Гарнітура «Times». Друк офсет. Ум. друк. арк. 23,02. Наклад 100 пр. Зам. 18.  
Видавництво «Волинські обереги».  
33028 м. Рівне, вул. 16 Липня, 38; тел./факс: (0362) 62-03-97;  
e-mail: oberegi97@ukr.net

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта  
видавничої справи ДК № 270 від 07.12.2000 р.

Надруковано у друкарні видавництва «Волинські обереги».